

Evaluering af undervisningstilbud for elever i dyslektiske vanskeligheder

Tønder Kommune

3. DELRAPPORT: Effekt af undervisningstilbud 7.– 9. kl.

Fremsendt til Tønder Kommune, Børn & Skole, 29. september 2016

Lis Pøhler, pædagogisk konsulent

Læsning Innovation Specialpædagogik
lis.poehler@gmail.com

BAGGRUND FOR DENNE RAPPORT	2
FOLKESKOLELOVEN OG ELEVER MED DYSLEKSI	2
EFFEKTEN AF UNDERVISNINGSTILBUD	4
DATAINDSAMLING	4
ELEVGRUPPEN	4
TESTRESULTATER.....	5
ELEVERNES KARAKTERER VED 9.-KLASSEPRØVERNE I DANSK, 2016.....	5
<i>Elevernes resultater.....</i>	6
TEST AF HØJTLÆSNING	8
<i>Elevernes resultater.....</i>	8
TEST AF STILLELÆSNING	11
<i>Elevernes resultater.....</i>	12
SKRIVEOPGAVE	14
<i>Elevernes resultater.....</i>	15
SPØRGESKEMA OM SELVVURDERING.....	17
<i>Elevernes resultater.....</i>	17
KONKLUSION	20
HVAD KAN TØNDER KOMMUNE BRUGE DENNE EVALUERING TIL?	21
REFERENCER OG RELEVANTE LOVE OG BEKENDTGØRELSER.....	22
BILAG 1 – ELEVERNES KARAKTERER I FP9, DANSK MAJ/JUNI 2016.....	23
BILAG 2 – RESULTATER AF HØJTLÆSNINGSPRØVER, 2014-2016	24
BILAG 3 – RESULTATER AF STILLELÆSNINGSPRØVER, 2014-2016.....	25
BILAG 4.....	26
OPLÆG TIL SKRIVEOPGAVER, 2014-2016	26
OPTÆLLING AF ELEVERS BESVARELSER.....	27
BILAG 5 – RESULTATER SPØRGESKEMAER OM ELEVERNES SELVVURDERING, 2014-2016.....	28

Baggrund for denne rapport

Tønder Kommune har i en 3-årig periode (2010- 2013) afsat midler til at optimere undervisningen for kommunens ordblinde elever. Indsatsen har været rettet mod uddannelse af lærere, indkøb af licenser til kompenserende undervisning samt forsøg med kommunale it-rygsække, og i foråret 2012 blev *Sprog- og læsepolitik for skole og dagtilbud i Tønder Kommunes* vedtaget.

Kommunalbestyrelsen har ønsket en evaluering af effekten af den 3-årige indsats (jf. beslutning i Børn- og Skoleudvalget, 13. maj 2014). Evalueringen falder i tre faser:

Fase 1, Analyse af den kommunale sprog- og læsepolitik og kortlægning af antallet af elever i læse og skrivevanskeligheder blev afsluttet med første delrapport, som blev fremsendt til Børn- og Skoleudvalgets møde i august 2014.

Fase 2, Tilfredshedsundersøgelse blandt elever, forældre og lærere til elever i 1.-9. klasse, som ved kortlægningen (fase 1) blev udpeget som værende i – eller i risiko for udvikling af – læsevanskeligheder, som blev fremsendt til Børn- og Skoleudvalgets møde februar 2015.

Fase 3, som denne rapport dækker, var oprindeligt aftalt at skulle indeholde en analyse af effekten af undervisningstilbud til i alt 8 elever: 4 efterskoleelever og 4 elever med dysleksi, som har modtaget undervisning i kommunal skole. Alle eleverne afsluttede 9. klasse i skoleåret 2015/16. Elevgruppen er imidlertid udvidet til stadig at omfatte de 4 efterskoleelever og 16 elever fra den kommunale undervisning, der i 2014 af lærerne blev vurderet at være i læsevanskeligheder (jf. rapport fra fase 1), og som har modtaget undervisningen i kommunen alle tre år. For at måle effekten af undervisningen i de to skoleår er der i juni 2014 gennemført spørgeskemaundersøgelse og test med disse elever i 2014, 2015 og 2016. Resultaterne fra disse samt resultaterne fra 9.-klasseprøverne i dansk vil udgøre fundamentet i evaluering af undervisningstilbuddene.

Den samlede evaluering udgør således tre rapporter og er afsluttet september 2016.

Folkeskoleloven og elever med dysleksi

I henhold til folkeskolelovens §5 skal indholdet i undervisningen vælges og tilrettelægges, så det giver eleverne mulighed for faglig fordybelse, overblik og oplevelse af sammenhænge.

I henhold til §3 stk. 2 skal elever, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte, gives specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i specialklasser og specialskoler.

Og i henhold til § 3 a. skal elever, der har brug for støtte, og som ikke alene kan understøttes ved brug af undervisningsdifferentiering og holddannelse, tilbydes supplerende undervisning eller anden faglig støtte.

Elever med dysleksi/ordblindhed kan undervises efter alle tre paragraffer. De mest velfungerende elever, som måske kun har lettere læse- og skrivevanskeligheder, kan i mange tilfælde undervises sammen med resten af klassen, måske suppleret med lidt støtte i klassen og en it-rygsæk¹. Andre elever har brug for en særligt tilrettelagt undervisning i tilknytning til og/eller som supplement til undervisningen i klassen (jf. §3.a), og nogle få elever har behov for egentlig specialundervisning, hvilket indebærer, at eleverne enten får støtte i klassen mindst 12 lektioner om ugen (enkeltintegration) eller modtager al deres undervisning i specialklasser eller specialskoler.

Det må således bero på et skøn i det enkelte tilfælde, hvilke form der er mest hensigtsmæssig i forhold til den konkrete elev.

I foråret 2016 udgav Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling *Ordblindedesten* målrettet elever fra 3. klasse og opefter, og i efteråret 2016 udkommer *Test til tidlig identifikation af elever i risiko for udvikling af alvorlige afkodningsvanskeligheder (herunder ordblindhed), som kan anvendes i 0.– 2. klasse*. Muligheder for test og identifikation af elever i svære læse- og skrivevanskeligheder er således blevet forbedret siden 2014, hvor Tønder Kommune igangsatte denne evaluering.

---

¹ I denne sammenhæng er it-rygsækken ikke nærmere defineret, men alene tænkt som et kompenserende it-baseret hjælpemiddel. En it-rygsæk til elever med dysleksi vil typisk og som minimum bestå af nogle programmer, som kan oplæse al elektronisk tekst. For nogle elever kan det være en fordel at supplere oplæsningsprogrammet med programmer som kan støtte i skrive- og staveprocessen.

Effekten af undervisningstilbud

For de fleste elever i svære læse- og skrivevanskeligheder vil skolegangen være lidt af udfordring. Nogle elever kompenseres effektivt af deres it-teknologiske hjælpemidler, nogle møder utrolig dygtige dansk- og speciallærere. Nogle forbliver i klassen på distriktsskole, nogle flytter til kommunale læseklasser (som kan have mange benævnelser, og nogle vælger at tage 8. og 9. klasse på en af landets i alt 20 ordblindedefterskoler. Der er mange forhold der gør sig gældende, når eleverne og deres forældre træffer valg om skoletilbud i 8. og 9. klasse, og det er langt fra kun de faglige udfordringer, som har den afgørende betydning. Både personlige forhold for eleven og forældre og elevens sociale relationer i klassen og fritiden spiller en stor rolle, når der skal vælges undervisningssted for de to sidste skoleår.

I denne rapport er fokus kun rettet mod elevernes faglige udbytte af undervisningen.

Dataindsamling

For at få et billede af effekten er eleverne testet i slutningen af 7.klasse (maj 2014), slutningen af 8. klasse (maj 2015) og slutningen af 9.klasse (maj 2016). I hver af de tre testrunder indgik disse test til belysning af elevens udbytte af undervisningen:

1. Højt-læsningsprøve
2. Stille-læsningsprøve
3. Skriveopgave
4. Spørgeskema til belysning af elevens faglige selvsvurdering.

Desuden er de opnåede karakterer ved 9.-klasseprøverne i dansk maj/juni 2015 inddraget. Det drejer sig om prøven i mundtlig dansk samt tre skriftlige prøver: Læsning, Retskrivning og Skriftlig fremstilling.

Elevernes egen vurdering af forløbet samt undervisningens form, indhold og metoder er således ikke inddraget i undersøgelsen, ligesom lærernes vurdering af elevens indsats og trivsel heller ikke er inddraget. Resultaterne af undersøgelsen kan således vise noget om den enkelte elevs konkrete faglige udvikling men ikke noget om eventuelle årsager til dette.

Elevgruppen

I juni 2014 blev i alt 28 elever i Tønder Kommune af lærerne udpeget til at være i svære læse- og skrivevanskeligheder, og af disse 28 elever havde fire elever søgt og fået optagelse på en ordblindedefterskole, mens de resterende 24 skulle fortsætte på kommunale folkeskoler. Alle 28 blev testet i hht. planen som beskrevet herover i juni 2014.

I løbet af 8. og 9. klasse er i alt 8 af disse elever fraflyttet det kommunale undervisningstilbud i Tønder Kommune, hvorfor de må udgå af denne undersøgelse. Fordelingen af elever, som har indgået i undersøgelsen, fremgår af figur 1 herunder.

Skole	Juni 2014	Juni 2015	Juni 2016	Ændring i perioden
1	4	4	4	0
2	7	7	3	-4
3	8	8	6	-2
4	4	4	2	-2
5	5	5	5	0
I alt	28	28	20	-8

Figur 1 Fordelingen af elever i svære læse- og skrivevanskeligheder på hhv. efterskole og i kommunale skoler, 2014 – 2016. Skole 1 er efterskoleelever, Skole 2 – 5 er kommunale skoler i Tønder. Af hensyn til sikring af elevernes anonymitet er såvel elevernes som skolernes navne anonymiseret i denne rapport.

De 16 elever, som har modtaget undervisning i kommunale folkeskoler i Tønder i 7. - 9. klasse har alle været inkluderet i almindelige klasser.

Inden resultatopgørelsen for de 4 test gennemgås, skal det understreges, at elevgruppen er meget lille, så generelle tendenser og sammenligninger skal tages med forbehold.

Testresultater

For at vurdere elevernes udbytte af undervisningen er de hvert år i maj blevet testet med en prøve i højtlesning, en prøve i stillelesning samt en skriveopgave. De er desuden blevet bedt om at udfylde et spørgeskema, som kan give et billede af elevernes faglige selvvurdering.

Eleverne er anonymiseret herunder. De fire elever, som har gået på efterskole, benævnes E1... E4, og de 16 elever, som har gået på kommunale folkeskoler i Tønder, benævnes T1 ... T16. Eleverne – inden for hver af de to grupper – har fået betegnelse efter læserigtigheden ved første højtlesningsprøve, jf. figur 5. Således har E1 scoret lavere i læserigtighed i juni 2014 end E2, E2 har scoret lavere læserigtighed end E3 osv. Tilsvarende har T1 scoret lavere læserigtighed end T2 – og så fremdeles. Kort sagt: Jo lavere nummer, jo svagere forventes læseren at være inden for hver kategori.

Elevernes karakterer ved 9.-klasseprøverne i dansk, 2016

Folkeskolens 9.-klasseprøver er obligatoriske for folkeskolens elever, mens frie grundskoler (som fx efterskolerne) selv kan vælge, om de vil tilbyde eleverne at gå til prøve. Eleverne skal aflægge tre skriftlige prøver (Læsning, Retskrivning og Skriftlig fremstilling) samt en prøve i mundtlig dansk. Elever med særlige behov kan af skolelederne enten fritages fra prøve eller få lov at aflægge prøve på særlige vilkår (Bekendtgørelse om folkeskolens prøver, 2015).

De 20 elever, som indgå i denne undersøgelse, har alle aflagt prøve. Det må af prøvebeviset ikke fremgå, om eleven har aflagt prøve på særlige vilkår; fx fået lov til at bruge oplæsningsprogram til læsning eller har fået ekstra tid til prøven. Informationer om dette er derfor indhentet efterfølgende.

Ved prøveafleggelsen i maj 2016 var der fra ministeriets side indført et forsøg, således at alle elever, som aflagde prøve på særlig vilkår, havde lov til at bruge ordforslagsprogram ved prøveafleggelsen. Det var faktisk også sådan, at hvis man ikke ønskede at indgå i dette forsøg, så skulle det meddeles ministeriet. Det må således forudsættes, at de elever, som har anvendt læse- og skrivestøtte til prøven, alle har haft anvendt ordforslagsprogram til prøven i retskrivning.

Elevernes resultater

Elev-nummer	Gennemsnits-karakter i dansk	Forlænget tid	CD-ORD
E1	2,3	1	1
E2	1,0	1	1
E3	2,0	1	1
E4	2,8	1	1
E i alt	2,0	100%	100%
T1	3,0	1	
T2	2,5		1
T3	3,0	1	
T4	5,0		1
T5	5,0	1	
T6	2,5	1	
T7	4,0	1	
T8	3,8		1
T9	1,5		1
T10	3,0	1	
T11	2,5	1	
T12	4,3	1	
T13	5,0	1	
T14	5,0	1	
T15	2,5	1	
T16	3,0	1	
T i alt	3,5	75%	25%

Figur 2 Oversigt over elevernes karaktergennemsnit ved prøverne i dansk ved afslutningen af 9.klasse, og hvilke af de 20 elever, som har anvendt læse- og skrivestøtte ved prøven i maj/juni 2016, og hvilke elever som har fået tildelt ekstra tid til prøveafleggelsen. En samlet oversigt over karakterne kan ses i Bilag 1.

Det fremgår af figur 2, at kun to af de 20 elever fik et gennemsnit under 2 i de fire prøver i dansk. Hvis de to elever (E2 og T9) ønsker at starte ungdomsuddannelse på EUD efter sommerferien, er de nødt til at gå op til en særlig optagelsesprøve. De øvrige 18 elever kan fortsætte direkte på

ungdomsuddannelse – med mindre de har fået under 2 i gennemsnitskarakter i matematikprøverne.

Gennemsnitresultater dækker ofte over store individuelle udsving (se figur 3) ikke mindst her, hvor der er tale om et gennemsnit. Efterskoleeleverne klarer sig gennemsnit dårligere end eleverne, som modtager undervisning i de kommunale skoler – dog ikke i den mundtlige prøve i dansk. Disse tal skal dog ses i lyset af, at de fire efterskoleelever også ved undersøgelsens start (juni 2014) var blandt de 7 fagligt svageste elever i undersøgelsen, jf. figur 5.

Elev-nummer	FP9 Læsning	FP9 Retskrivning	FP9 Skr. fremstilling	FP9 Mdl. Dansk
E1	00	00	02	7
E2	02	00	00	02
E3	02	00	02	4
E4	02	00	02	7
T1	4	02	02	4
T2	02	02	4	02
T3	02	02	4	4
T4	7	02	4	7
T5	7	02	4	7
T6	02	02	4	02
T7	4	4	4	4
T8	7	02	4	02
T9	02	00	02	02
T10	02	02	4	4
T11	02	02	4	02
T12	4	4	02	7
T13	10	02	4	4
T14	4	7	02	7
T15	02	4	02	02
T16	4	02	4	02
Gennemsnit alle	3,6	2,1	3,0	4,1
Gennemsnit E-elever	1,5	00	1,5	5,0
Gennemsnit T-elever	4,1	2,6	3,4	3,9

Figur 3 Oversigt over elevernes karakterer ved folkeskolens 9.klasseprøve, maj/juni 2016, samt gennemsnittet for hver prøve for hhv. alle elever, efterskoleelever og elever, som undervises i kommunale skole i Tønder.

Det ses endvidere af figur 2, at efterskoleeleverne er de eneste, som både har fået forlænget tid og fået lov at bruge til CD-ORD ved afvikling af prøverne. 75 % af eleverne i de kommunale skoler har fået lov at for ekstra tid til prøven, mens kun 25 % har fået lov til at anvende CD-ORD eller anden læse- og skrivestøtte til prøven. Hvorfor eleverne i de kommunale skoler ikke har fået lov at få ekstra tid sammen med CD-ORD, vides ikke, ligesom det heller ikke er undersøgt, hvorfor kun hver fjerde af de elever, som i 7.klasse af lærerne udpeges som værende i læse- og

skrivevanskeligheder, har fået adgang til kompenserende hjælpemidler ved prøven. Det vil være nærliggende at antage, at elevernes karakterer ved 9.-klasseprøven kunne have været hævet, hvis de havde fået mulighed for at anvende læse- skrivestøttende programmer både i den daglige undervisning og ved afvikling af prøverne.

Test af højtlesning

Eleverne er testet individuelt af læsevejlederne på de respektive skoler. Teksterne, som er anvendt til testningen, er autentiske og udvalgt med henblik på elevernes alder. De varierer i sværhedsgrad fra lix 7 til lix 41. En tekst på lix 7 er en meget let læst tekst, som typisk vil bestå af både relativt korte ord og korte sætninger. En tekst på lix 41 svarer nogenlunde til sværhedsgraden på mange af de tekster, som eleverne vil møde i de første halve år på den EUD-uddannelse (Møller og Pøhler, 2013). Til sammenligning kan nævnes, at lixtallet for dette afsnit er 47. Testene er ikke standardiserede, men er tidligere anvendt ved testning af elever på Nislevgård Efterskole (Pøhler, 2013).

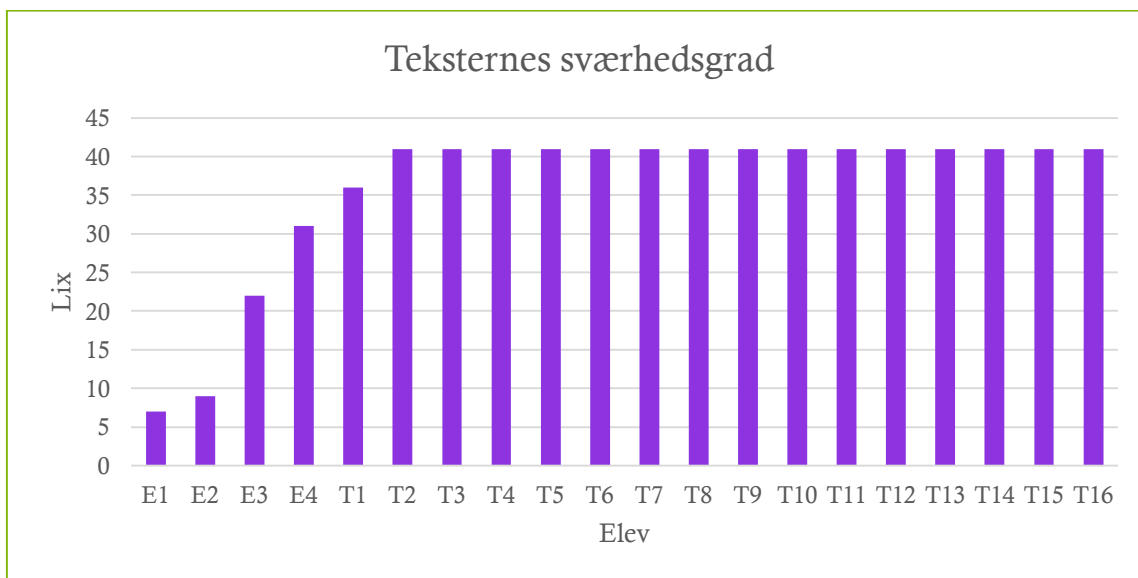
Højtlesningsprøver er gode til at vurdere elevens absolutte læserigtighed: Hvor mange af tekstens ord afkodes korrekt? Hvis elevens afkoder 95 - 100 % af tekstens ord korrekt, kan man som hovedregel regne med, at tekster af denne sværhedsgrad er egnet til selvstændig læsning. Hvis teksten læses med 90 -95% rigtigt læste ord, er teksten egnet til undervisningsbrug. Dette selvfølgelig med forbehold for tekstens tema. Hvis teksten omhandler et for eleven aldeles ukendt tema, så vil det i sig selv gøre teksten sværere, og omvendt: omhandler teksten et tema, som eleven har stor forhåndsviden om, så vil teksten opleves som relativ let.

Endelig registreres læsehastigheden, som måles i antal højlæste ord pr. 10 sekunder. Som hovedregel kan man regne med, at en læsehastighed på over 21 ord/10 sek. kan betegnes som hurtig læsehastighed, 18 - 21 ord/10 sek. kan betegnes som god læsehastighed, 14 -17 ord/10 sek. kan betegnes som jævn læsehastighed, mens 13 ord/10 sek. og derunder må betegnes som langsom læsehastighed.

Elevernes resultater

En samlet oversigt over testresultaterne er vedlagt som bilag 2.

Eleverne kan indledningsvis (dvs. i 2014) være blevet testet med flere tekster af forskellige sværhedsgrader med henblik på at bestemme sværhedsgraden på netop den tekst, hvor elevens læserigtighed ligger lige omkring 90 %. Teksters sværhedsgrad måles i lix. Af figur 4 ses, at 15 af de i alt 20 elever, som indgår i denne undersøgelse, kan læse en tekst på lix 41. Det skal også bemærkes, at ingen af de fire efterskoleelever magter så svære tekster. To af eleverne (E1 og E2) læser tekster på hhv. lix 7 og lix 9. De to elever må forventes at have så store vanskeligheder med at læse alderssvarende tekster, at de har brug for hjælp til at læse tekster i alle fag.

Figur 4 Oversigt over højtlesningsteksternes sværhedsgrad for hver af de 20 elever.

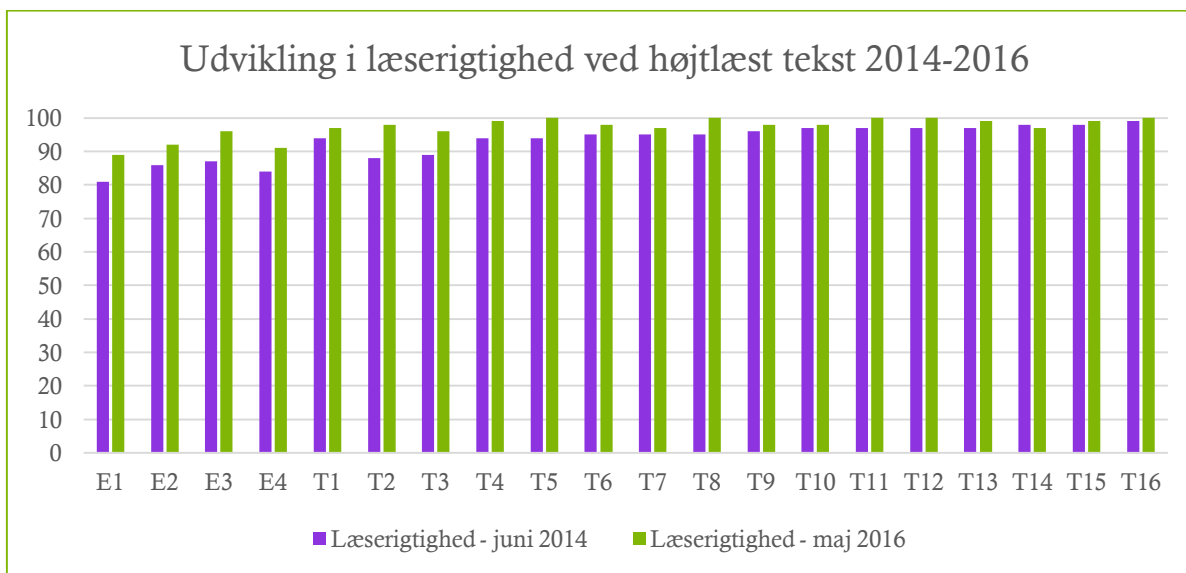
Elevernes læsehastighed og læserigtighed er således efterfølgende blevet målt i forhold til denne starttekst. Efterskoleeleverne og T1 er i de nedenstående oversigter (figur 5-8) således vurderet i forhold til lettere tekster end de øvrige elever.

Af figur 5 ses, at de fire efterskoleelever samt T2 og T3 læste med en rigtighedsprocent under 90 i juni 2014. Dette skal sammenholdes med, at de fire efterskoleelever læste tekster, som er væsentligt lettere end de tekster, de øvrige elever læste. Igen et tydeligt tegn på at de fire elever ved afslutningen af 7. klasse havde et betydeligt svagere fagligt fundament, end de øvrige 16 elever.

11 af de 20 elever højt læste således med en rigtighedsprocent på 95 % eller derover i slutningen af 7. klasse, ved afslutningen af 9. klasse var det 17 af de 20 elever, som læste med så høj rigtighed. Ingen af de 20 elever er blevet svagere fsva læserigtighed. Der er således to elever², som har udviklet læserigtigheden i forhold til den givne tekst fra et niveau under undervisningsniveau (dvs. med en rigtighed mindre end 90 %) til et egentligt undervisningsniveau (over 90 %), og tre elever³ som har udviklet sig op til et niveau for selvstændig læsning af samme tekst (dvs. over 95 %).

² Det drejer sig konkret om eleverne E2 og E4.

³ Det drejer sig konkret om eleverne E3, T2 og T3.

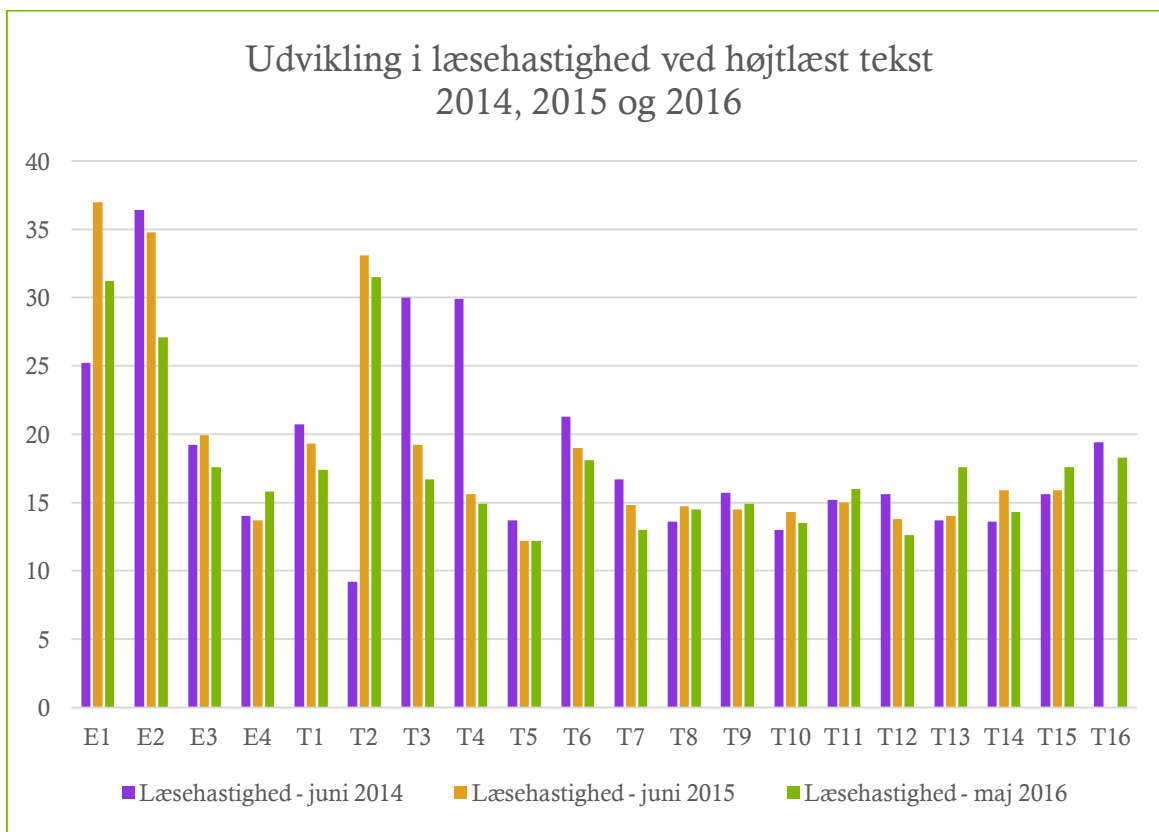
Figur 5. Oversigt over elevernes udvikling i læserigtig i løbet af 8. og 9. klasse. Læserigtigheden er også målt i 2015, men for overskuelighedens skyld er disse resultater ikke medtaget her. Resultaterne fremgår af Bilag 2.

Endelig er også elevernes udvikling i læsehastighed målt. Så snart læserigtigheden er oppe på 90% eller derover, bør elevernes læsehastighed øges. Jo hurtigere tekstlæsning (ved rigtighed over 90%), jo dygtigere læser. Eleven bruger simpelthen mindre mental energi på læsningen, når han/hun læser hurtigt.

Figur 6 viser oversigt over elevernes læsehastighed i løbet af de to år undersøgelsen dækker. Resultater fra alle tre testrunder er medtaget i denne visning, idet der ses store udsving for enkelte elever.

For eleverne E1 og T2 ses markant fremgang. For disse to elever viste sig også fremgang i læserigtighed – jf. note 2⁴. Modsat forholder det sig med eleverne T3 og T4, her ser det umiddelbart ud som om, der er sket en markant tilbagegang fsva læsehastigheden. Men tilbagegangen kan sagtens være udtryk for forbedrede læsefærdigheder. Læsehastigheden for de to elever i 2014 var meget høj (30 ord/10 sek.), læserigtigheden samme år var hhv. 88% og 94%. Når man højt læser med en hastighed på 30 ord/10 sek., så går det faktisk så stærkt, at tilhøreren kan have svært ved at skelne de enkelte ord. Det er ikke helt usædvanligt at opleve læsesvage elever læse (og tale) meget hurtigt – selv om det for langt størsteparten ikke vil være gældende. Nogle elever vænner sig til at tale eller læse hurtigt for på den måde at skjule det upræcise talesprog eller den upræcise læsning. Faldet i læsehastighed (sammen med en stigning i læserigtighed) kan således være udtryk for en mere sikker læsning i 2016 end tilfældet var i 2014.

⁴ E1 udviklede læserigtigheden fra 81 % til 89 % på en tekst med sværhedsgraden lix 7. Det er en fremgang i læserigtighed, selv om læserigtigheden stadig er under de 90 %.

Figur 6. Oversigt over elevernes udvikling i læsehastighed målt i ord/10 sek. i løbet af 8. og 9. klasse. T16 blev ikke testet i juni 2015, derfor mangler resultat for dette år for denne elev. Resultaterne fremgår i øvrigt også af Bilag 2.

Samlet set tegner sig et billede af en gruppe elever, som ikke har rykket sig nævneværdigt i forhold til udvikling af læserigtighed og læsehastighed af højt læst tekst i løbet af de to år, de er blevet fulgt, når udviklingen vurderes ved hjælp af en højt læsningsprøve. De svageste elever – E1 – E4 og T1 – T3, ser dog ud til at have flyttet sig i perioden i retning af en mere sikker læsning.

Med til billedet hører nok også, at nogle af eleverne (se afsnittet om karakterer ved folkeskolens prøver) i den daglige undervisning, anvender læse- og skrivestøtte, hvilket måske også bevirker at de ikke får trænet "læsning med øjnene", dvs. læsning uden nogen form for støtte fra computeren. Med højt læsningsprøven bliver eleverne således prøvet i færdigheder, som de måske slet ikke (eller meget sjældent) øver sig på i dagligdagen.

Test af stillelæsning

Til test af stillelæsning er valgt teksten *Afrikas guldgravere*, som indgik i FS10 læsning, maj 2010. Denne tekst består af 1046 ord og er på lix 40. Teksten er således af nogenlunde samme sværhedsgrad, som den tekst, de fleste elever fik testet deres højt læsning med.

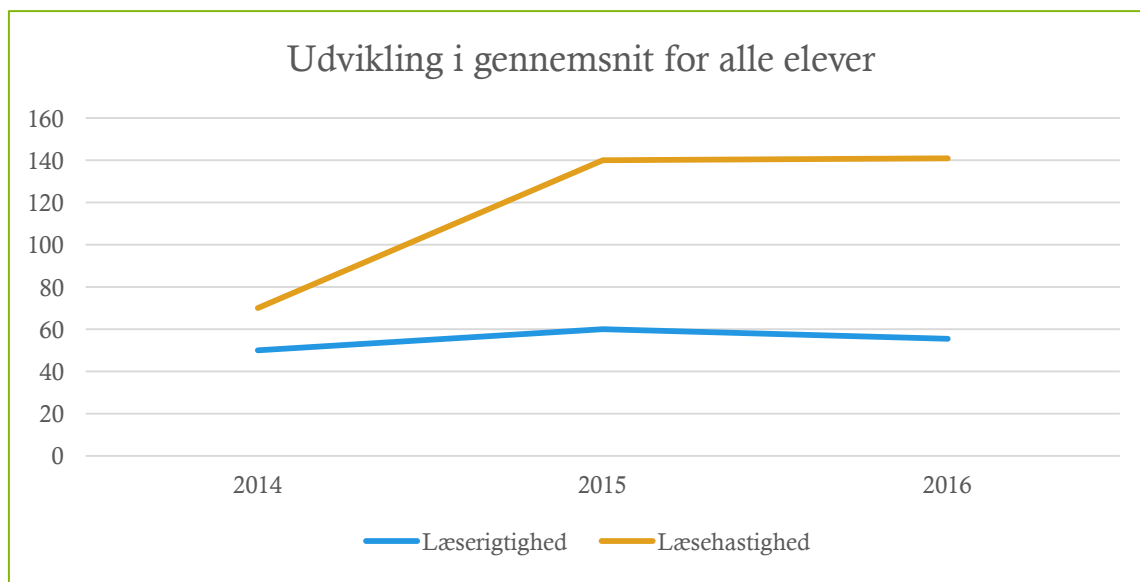
Eleverne kunne selv vælge, om de ville læse teksten ved brug af CD-ORD, ved oplæsning fra læreren, eller om de vil læse uden brug af hjælpemidler. I 2014 valgte 10 ud af de 20 elever at læse teksten selvstændigt. I 2015 læste 15 elever teksten selvstændigt, og i 2016 læste 16 elever selvstændigt. Kun de fire efterskoleelever fik hjælp til oplæsning hele vejen igennem. Om denne ændring er udtryk for, at eleverne har fravalgt hjælp til oplæsning, om de ikke er blevet tilbudt

hjælp, eller om de rent faktisk oplever sig som så sikre læsere, at de og læreren vurderer, at de ikke har behov for hjælp, vides ikke.

Ved selvstændig stillelæsning af tekst må en læsehastighed på under 100 ord/min beskrives som en meget langsom læsning. Ofte er så langsom læsning tegn på, at eleven læser teksten højt inde i hovedet – ord for ord. Der bliver således ikke væsentlig forskel på læsehastigheden ved stillelæsning og læsehastighed ved højt læsning, og det er ikke hensigtsmæssigt. Den meget langsomme læser bruger alt for meget energi på at afkode teksten og får derfor ikke tilstrækkeligt mentalt overskud til også at koncentrere sig om indholdet. Er læsehastigheden mellem 100 og 180 ord/min kan læsningen beskrives som langsom. Til sammenligning kan nævnes, at læsehastigheden skal op omkring 200 ord/min, hvis eleven skal nå at læse alle ordene i læseprøven ved afslutningen af 9. klasse.

Elevernes resultater

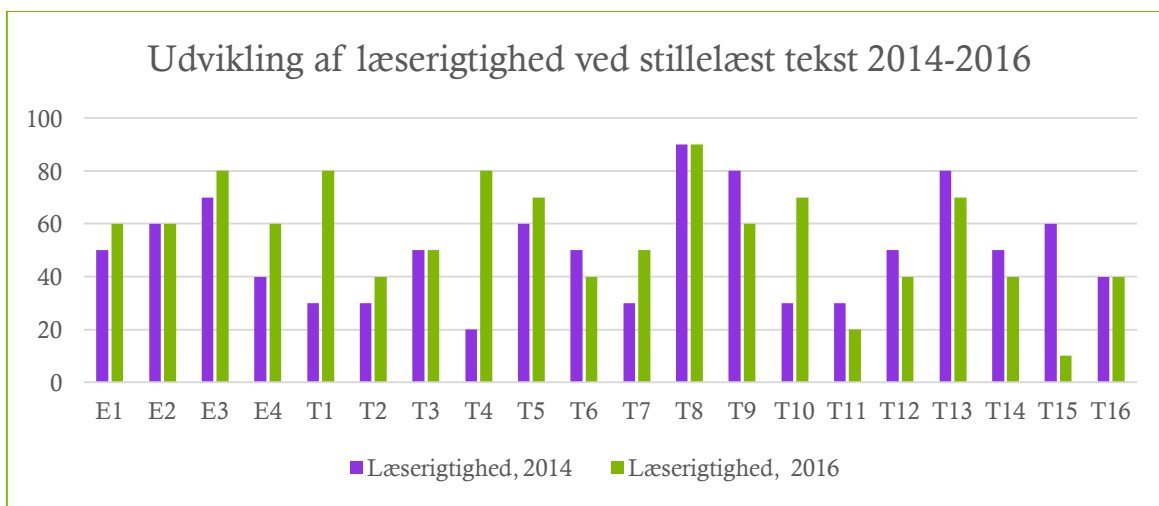
Figur 7 viser de gennemsnitstal for hhv. læserigtighed og læsehastighed ved stillelæst tekst for hele gruppen. Det er klart, at et gennemsnitstal kan dække over store individuelle udsving. Disse belyses i figur 8 og 9.

Figur 7. Oversigt over udvikling af gennemsnitstallene for elevernes udvikling i forhold til hhv. læserigtighed og læsehastighed ved stillelæst tekst. Læserigtigheden er et procenttal, og kan således maksimalt blive 100 %. Læsehastigheden måles i antal læste ord/10 sek. Resultaterne fremgår i øvrigt også af Bilag 3.

Figur 7 viser, at der fså læsehastigheden gennemsnitligt er sket et markant løft fra 7. til 8. klasse, mens der fra 8. til 9. klasse tilsyneladende ikke er sket nogen udvikling. I forhold til læserigtigheden er der kun sket et lille løft fra 7. til 8. klasse, mens der fra 8. til 9. klasse ses et lille dyk. Disse udsving er dog meget små. Det samlede indtryk fså læserigtigheden er, at der ikke er sket nogen udvikling i perioden, i forhold til den gennemsnitstallene.

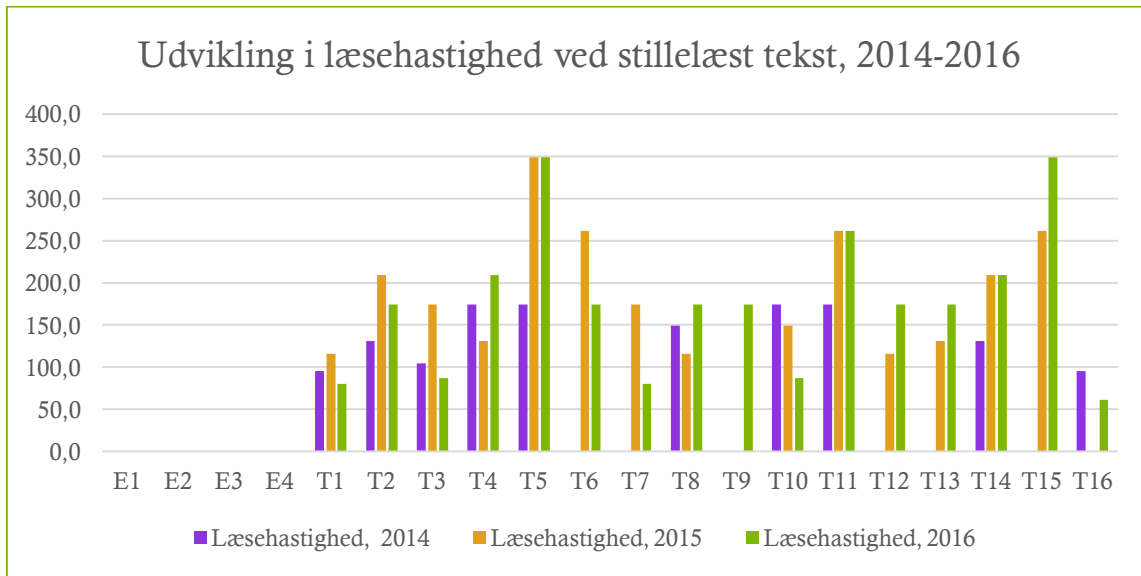
Ser man nærmere på udviklingen i læserigtighed ved stillelæst tekst, jf. figur 8, ses for en stor del af elever ikke særlig markant udvikling. Undtaget er dog elever T1 og T4, som har flyttet sig fra 30 % og 20 % rigtige svar til 80 %. Og så springer eleven T15 i øjnene. I 2014 besvarede eleven 60 % af opgaverne korrekt, i 2016 kun 10 %. Hvad der ligger til grund for den udvikling kan man kun gisne om. I 2014 brugte eleven CD-ORD til læsning af teksten, i 2015 (hvor eleven svarede rigtigt på 40 % af opgaverne) og i 2016 læste eleven selvstændigt. Det vides ikke, om eleven har fået tilbudt støtte til læsning i 8. og 9.klasse og ikke ønsket det, eller om eleven ikke er blevet tilbudt dette. Ved 9.-klasseprøven i 2016 fik eleven tildelt ekstra tid til prøverne, men ikke læse- og skrivestøtte.

Figur 8. Oversigt over elevernes udvikling i læserigtig i løbet af 8. og 9. klasse. Læserigtigheden er også målt i 2015, men for overskuelighedens skyld er disse resultater ikke medtaget her. Resultaterne fremgår af Bilag 2.

Som det fremgik af figur 7, så er der gennemsnitligt set sket en markant stigning i læsehastigheden fra 2014 til 2015, mens ikke fra 2015 til 2016. For en del af eleverne er læsehastigheden ikke målt, idet eleverne har fået tekstens læst højt af CD-ORD eller af deres lærer. Resultaterne for de enkelte elever fremgår af figur 9.

I 2014 læste alle eleverne enten langsomt (under 180 ord/min) eller meget langsomt (under 100 ord/min). I 2016 læste fem elever med en hastighed over 200 ord/min, mens fire elever stadig læste med en hastighed under 100 ord/min. Blandt de fem elever, som læste med en hastighed over 200 ord i minuttet ses T15, som jf. tidligere bemærkninger i forhold til læserigtighed og brug af CD-ORD. En øget læsehastighed er i sig selv ikke noget værd, hvis det går markant ud over rigtigheden. Og det må siges at være tilfældet for denne elev. Eleven T11 læser også med relativ høj hastighed og med meget lav rigtighed. Disse to elever ser således ud til at have udviklet en uhensigtsmæssig læseadfærd.

Figur 9. Oversigt over elevernes udvikling i læsehastighed ved stillelæst tekst målt i ord/mink. i løbet af 8. og 9. klasse. der er ikke registreret læsetider for elever, som har fået hjælp til læsning af teksten, derfor er efterskoleelevernes resultater ikke medtaget i denne oversigt. Eleven T16 blev ikke testet i juni 2015, derfor mangler resultat for dette år for denne elev. Resultaterne fremgår i øvrigt også af Bilag 3.

Resultaterne af stillelæsningsprøven giver således ikke tydeligt indtryk af en elevgruppe, som har flyttet sig fagligt. Og det bør give stof til eftertanke om brugen af læse-skrivestøtte til læsesvage elever i overbygningen i Tønder Kommune. En tilsvarende undersøgelse blandt 82 elever på Nislevgaard Efterskole i 2012-2013 (Pøhler, 2013) viste en tendens til, at de elever, som anvendte CD-ORD, både besvarede flere spørgsmål korrekt og læste hurtigere.

Mange elever har den opfattelse, at de læser bedre med øjnene end med oplæsningsprogram. Nogle mener også, de bliver bedre til at læse ved at læse selv fremfor at " snyde " og bruge CD-ORD eller andre oplæsningsprogrammer. Resultatopfølgelsen for Nislevgaard tyder på, at læsesvage elever, som bruger oplæsningsprogram – i hvert fald som gruppe betragtet – læser både hurtigere og med større forståelse, end læsesvage elever som læser selvstændigt.

Skriveopgave

Eleverne blevet bedt om at skrive i 20 minutter med udgangspunkt i et skriveoplæg ved hver testrunde. Teksterne er læst igennem og opgjort kvantitativt: Hvor mange ord er blevet skrevet? Hvor mange sætninger? Hvor mange har skrevet på computer, og hvor mange har skrevet i hånden?

Det må forventes, at eleverne skriver flere ord på 20 minutter ved afslutningen af 9.klasse end ved afslutning af 7.klasse, da undersøgelsen startede. Desuden må det forventes, at eleverne i højere grad opdeler teksten i sætninger.

Ved alle skriveøvelserne har eleverne haft frit valg mht. at skrive på computer eller skrive i hånden, ligesom de også selv har valgt om de vil anvende fx CD-ORD under skrivningen. Det vides således ikke om eleverne har brugt ordforslagsprogrammer eller andre hjælpeværktøjer til skrivningen, men da der kun er meget få sætninger med uforståeligt indhold (på grund af stave

eller sprogfejl), så kunne det tyde på, at de fleste elever har anvendt hjælpeprogrammer under skrivningen.

Elevernes resultater

På grund af fejl i lagring af skriveøvelser fra 2014 er der desværre kun opgørelse for 8 af de 16 elever, som undervises i kommunalt tilbud, mens der for 2015 og 2016 kun mangler én besvarelse pr. år.

I 2014 skrev alle de 12 elever, som indgår i opgørelsen, på computer, i 2015 skrev 2 i hånden og i 2016 afleverede én elev håndskrevet besvarelse. Hvorfor disse elever foretrak at skrive i hånden er uvist. Almindeligvis anbefales det alle elever, at skriver længere tekster på computer, det giver mere fri adgang til redigering af teksten. Dette gælder i særdeleshed for elever i læse- og skrivevanskeligheder, idet eleverne på denne måde kan gøre brug af stavekontrol og ordforslagsprogrammer og derfor i højere grad kan koncentrere sig om indholdet i det skrevne.

Generelt har eleverne holdt sig inden for rammerne af den genre, oplægget er skrevet i, og langt de fleste har skrevet tekster, som fremstår som et sammenhængende hele. Teksterne er – målgruppen taget i betragtning – præget af relativt få stavefejl, mens sprogfejlene er hyppigere forekommende. Et par ganske få eksempler på dette:

Det er en lille bil, vist nok en Golf, hun når lige at krydse bil da hun høre en som styrer en tændstik og smider den på jorden, ... (T8, juni 2016)

Så tog han en lommelygte frem og lyste os ind i hovedet og sagde at det var politiet der faldt der en kæmpe klump fra min hals ... (T2, juni 2016)

Sprogfejl, som vist i eksemplerne herover, kan eleverne kun meget sjældent få hjælp til i programmerne. Her er det nødvendigt med en samtale med eleven, for at hjælpe eleven til at forstå og tage ved lære af sine fejl.

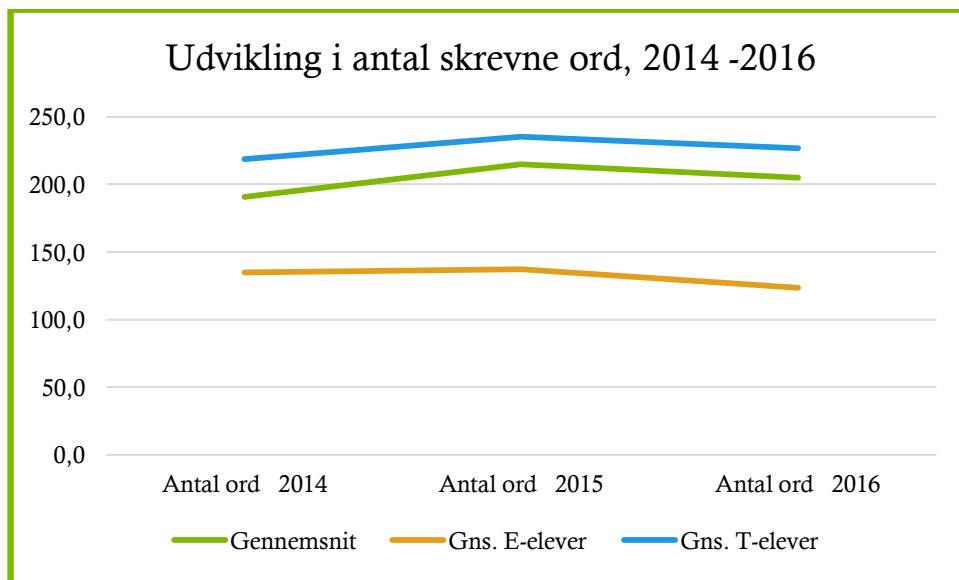
Men i teksterne er også tydelige tegn på, at nogle af eleverne bare har skrevet løs og ikke anvendt nogen form for hjælp til stavningen:

vi vand over to sjerne spillere de var meget overrasket og i samme øjeblik kom dares sponsore ind af døren og så at de hade tabt til 2 mindre arie de blev så smidt afholdet og vi fik så dares pIas ... (T9, maj 2016)

Elever, der er så usikre i deres stavning, bør vænne sig til at bruge ordforslagprogrammer, stavekontrol eller andre hjælpemidler, således at de i højere grad kan være sikre på, at det er budskabet i det de skriver, som læseren lægger mærke til, og ikke stavefejlene. For god ordens skyld skal det understreges, at der ikke foreligger oplysninger om eleven T9. Måske ville eleven ikke bruge hjælpeprogrammer, måske er der brugt hjælpeprogrammer til de første par linjer, hvorefter elevens har opgivet og bare skrevet løs. Hele teksten er faktisk på 184 ord, så der er blevet produceret noget tekst på de 20 minutter, der var til rådighed.

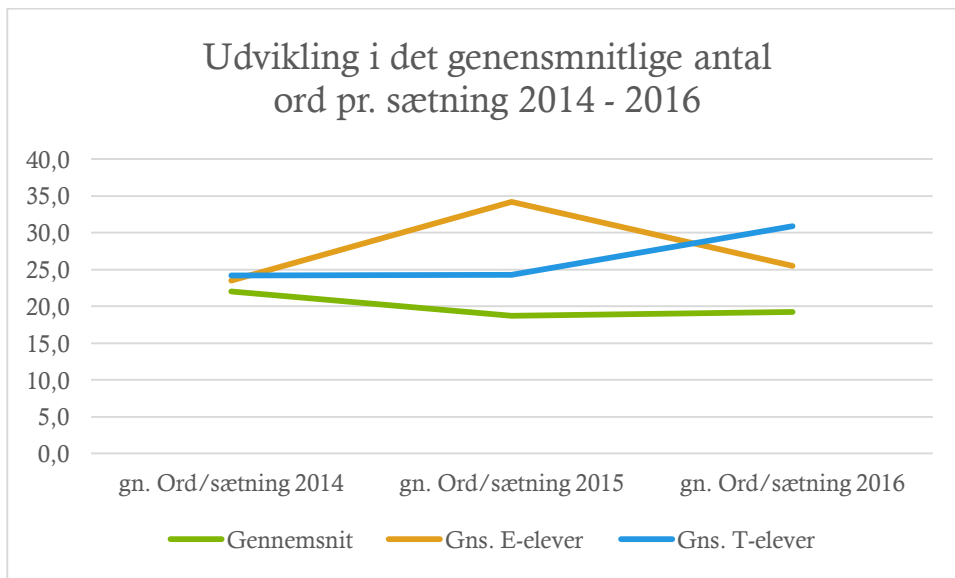

Kvantitativt kan elevernes udvikling i løbet af de tre år beskrives ved at tælle, hvor mange ord, de har fået skrevet på de 20 minutter (uanset om de er korrekt stavet eller fejlstavet), og hvor mange ord/sætning eleven i gennemsnit skriver. Figur 10 viser udviklingen i det gennemsnitlige antal ord eleverne har skrevet. Der ses en svag stigning fra 2014 til 2015, og et svagt fald fra 2015 til 2016 for begge elevgrupper. Eller sagt med andre ord: det ser ikke ud som om, eleverne, som gruppe betraget, har øget deres skrivehastighed i løbet af de tre skoleår. Men gennemsnittallene dækker over store udsving: Eleven T6 skriv i 2014 kun 39 ord på 20 minutter, mens samme elev i 2016 skrev 337 ord. Eleven T14 skrev 452 ord i 2014, men ”kun” 211 ord i 2016.

Figur 10 Udviklingen i antal skrevne ord på 20 minutter for de to elevgrupper.

På samme måde kan det gennemsnitlige antal ord pr. sætning beregnes, men her dækker gennemsnittallene om endnu mere over forskelligheder. Fx, skrev eleven /14 i 2014 i gennemsnit 40,3 ord/ sætning, mens samme elev i 2016 skrev 23,1 ord/sætning. I dette tilfælde er det lavere tal udtryk for, at eleven er blevet bedre til at disponere og opdele sin tekst. I andre tilfældet kan en forøgelse af det gennemsnitlige antal ord/sætning være udtryk for større sproglig spændvidde. Figur 11 viser, at der som gruppe betraget ikke er sket en markant udvikling på dette felt i løbet af de tre år, men efterskoleeleverne ser dog ud til at skrive i kortere sætninger ved afslutningen af 9.klasse end tilfældet er for eleverne i de kommunale skoletilbud. Da begge elevgrupper startede på samme niveau bør dette give stof til eftertanke på efterskolen – uagtet at grupperne er for små til en egentlig sammenligning.

Figur 11 Udviklingen i antal ord pr sætning for de to elevgrupper.

Spørgeskema om selvvurdering

Eleverne har i 2014 og i 2016 besvaret en række spørgsmål med henblik på at få et billede af:

1. Elevens vurdering af eget fagligt niveau i de enkelte skolefag ved afslutningen af skoleåret
2. Elevens kendskab til og ønsker om brug af hjælpemidler

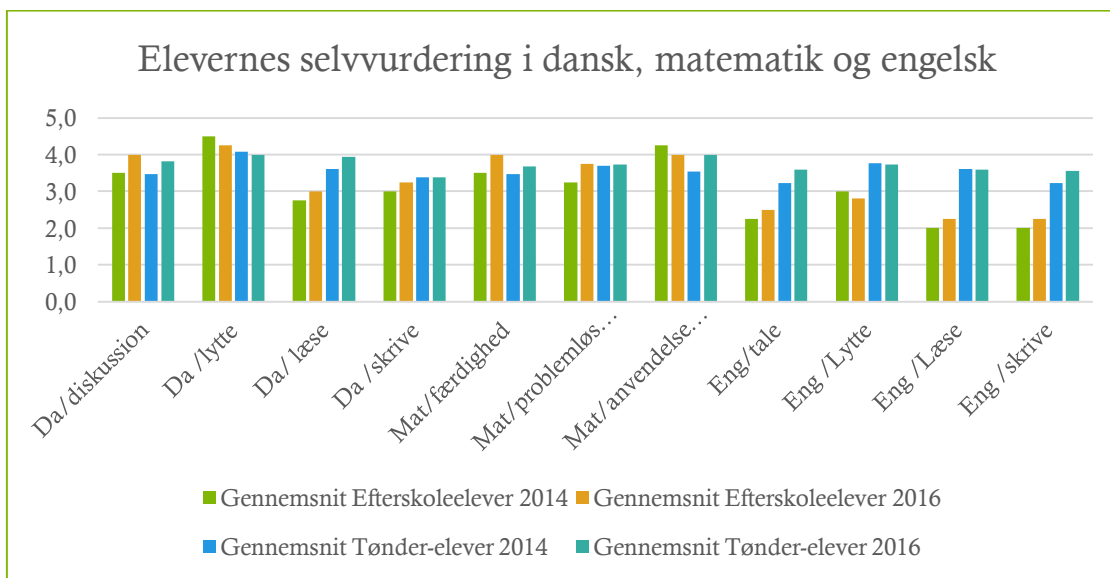
Der var ingen tidsgrænse på besvarelsen og eleverne fik (eller kunne få) al tekst læst højt af læreren, således at eventuelle vanskeligheder i læsning ikke burde få indflydelse på svarene. I hver figur er elevbesvarelsene indsat på en skala fra 1-5. I det følgende er kun gennemsnitstal for elevgrupperne - hhv. efterskoleelever og elever, som modtager undervisning i kommunale folkeskoler – vist. De enkelte elevers besvarelses fremgår af Bilag 5

Elevernes resultater

Figur 12 og 13 omhandler elevernes oplevelse af eget fagligt niveau i fagene, mens figur 14 omhandler kendskab til hjælpemidler

I figur 12 og 13 svarer tallene 1-5 til følgende besvarelses:

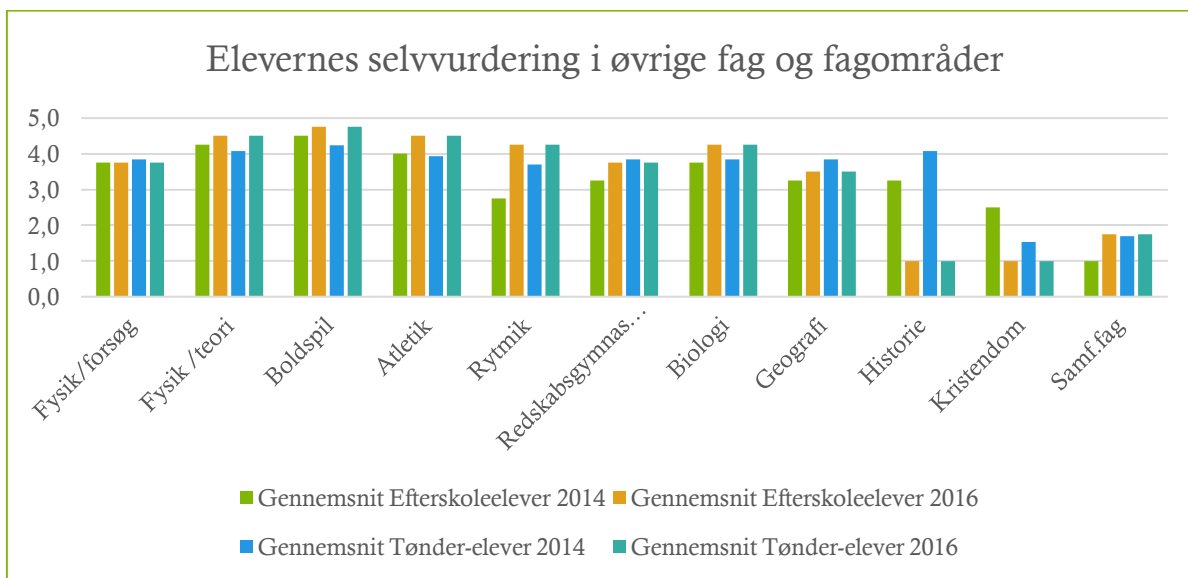
- 1: Har ikke haft faget
- 2: Meget svært
- 3.: Svært
- 4: Som resten af klassen
- 5: Let

Figur 12 Gennemsnitstal for elevernes oplevelse af eget fagligt niveau i dansk, matematik og engelsk.

Figur 12 tegner et billede af en elevgruppe som samlet oplever at have det svært i de tre hovedfag. For de fire efterskoleelever synes især engelsk at virke som en stor udfordring. Der ses ikke store udsving i svarene fra 2014 til 2016 for nogen af grupperne. Samlet set tegner sig altså et billede af en elevgruppe, som ikke har fået forbedret deres faglige selvsvurdering i forhold til dansk, matematik og engelsk i løbet af de tre år. Det behøver ikke være udtryk for en manglende eller en negativ udvikling, det kan lige så godt være et udtryk for en realistisk selvsvurdering, når de måler eget faglige kompetencer i forhold til jævnaldrene.

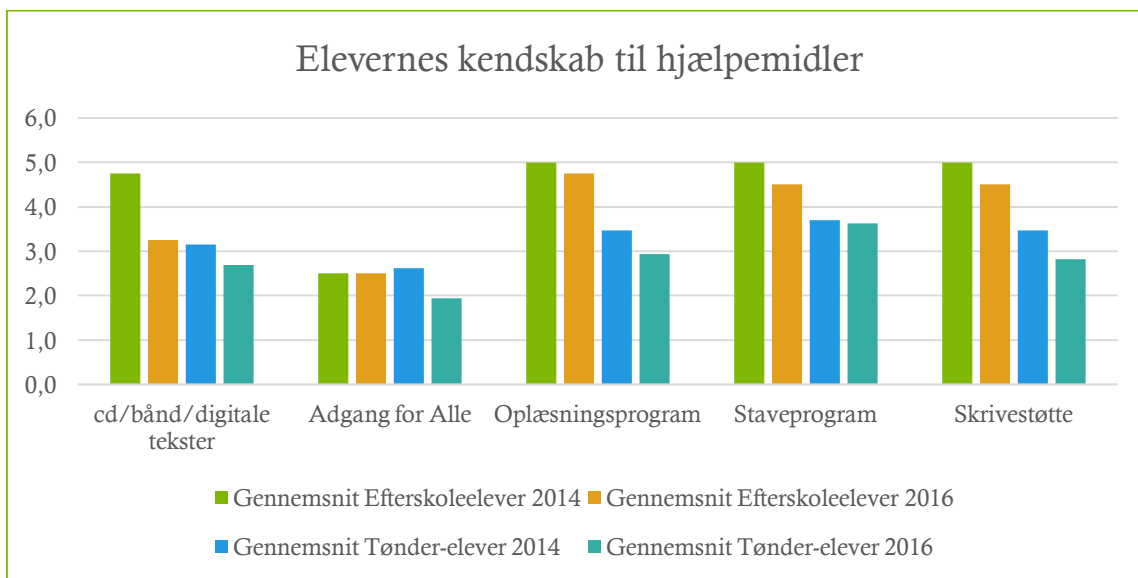
Anderledes positivt ses elevernes vurdering af fagligt niveau i andre fag og fagområder – se figur 13, dog ser det af besvarelsenerne vedr. fagene kristendom og samfundsfag ud som om, at mange af elever ikke mener, at de har fagene. I juni 2014 kunne det for samfundsfag forklares ved, at faget først starter i 8.klasse, men kristendom burde være på elevernes skema alle årene. Tilsvarende virker det underligt, at kun få af eleverne oplever at modtage undervisning i faget historie i 9. klasse. Det bør undersøges nærmere, hvad der ligger bag disse underlige besvarelser. Alle tre fag er prøvfag ved udtræk.

Figur 13 Gennemsnitstal for elevernes oplevelse af eget fagligt niveau i øvrige fag og fagområder.

Eleverne er også blevet bedt om at angive deres kendskab til kompenserende hjælpemidler. For hvert af de nævnte hjælpemidler er eleverne blevet bedt om at angive om de kender hjælpemidlet – og om de bruger det (evt. gerne vil prøve at bruge det). Eleverne har således haft fem svarmuligheder, som i figur 14 er omsat til en talværdi:

- 1: Kender det ikke
- 2: Kender det ikke - men vil gerne prøve det
- 3: Kender det - men har ikke haft brug for det
- 4: Kender det - og har tidligere brugt det
- 5: Kender det og bruger det

Figur 14 Gennemsnitstal for elevernes kendskab til hjælpemidler.

Svarene, som er vist i figur 14, tegner et billede af, at elever, som undervises i de kommunale folkeskoler, i stadig mindre omfang anvender kompenserende hjælpemidler, hvorimod efterskoleelever fortsætter brugen. Dette billede bekræfter også billedet af, hvordan eleverne aflagde 9.-klasseprøven.

Konklusion

Alt i alt tegner sig et overordnet billede af en elevgruppe, som i løbet af 8. og 9. klasse ikke har udviklet deres faglige kompetencer væsentligt. Eleverne er ved afslutningen af 7. klasse alle af deres lærere blevet udpeget som elever med væsentlige læse- og skrivevanskeligheder. Et billede, som også er fastholdt ved aflæggelse af 9.-klasseprøven, hvor samtlige 20 elever aflægger prøven på særlige vilkår. 8 elever anvender læse- og skrivestøtte ved aflæggelse af prøverne, de øvrige 12 elever gennemfører prøverne uden brug af hjælpemidler, men får lov at anvende ekstra tid til prøverne.

Samlet set tegner sig et billede af en gruppe elever, som ikke har rykket sig nævneværdigt i forhold til udvikling af læserigtighed og læsehastighed i løbet af de to år, de er blevet fulgt, når udviklingen vurderes ved hjælp af en højt læsningsprøve. De svageste elever ser dog ud til at have forbedret deres læserigtighed i perioden.

På samme måde giver resultaterne af stillelæsningsprøven indtryk af en elevgruppe, som ikke tydeligt har flyttet sig fagligt i løbet af de to skoleår, og som heller ikke er blevet væsentligt bedre til at skrive – i hvert fald ikke når man måler på antal skrevne ord på 20 minutter.

Endvidere tegner sig et billede af, at mange af eleverne ved afslutningen af 9.klasse faktisk ikke er klar over, at de har modtaget undervisning i fagene kristendom, samfundsfag og historie. et historie i 9. klasse. Det bør undersøges nærmere, hvad der ligger bag disse underlige besvarelser. Alle tre fag er prøvefag ved udtræk.

Endelig ser det ud om om, at brugen af kompenserende hjælpemidler er faldende for eleverne, som modtager undervisningen på kommunale skoler, mens efterskoleeleverne fortsætter med at anvende hjælpemidler.

Hvad kan Tønder Kommune bruge denne evaluering til?

Evalueringen viser ikke et klart billede af, at den nuværende indsats for elever i svære læse- og skrivevanskeligheder er hensigtsmæssig. Det er bekymrende, at de fleste elever (og gruppen som helhed) ikke viser tegn på faglig udvikling i løbet af de to sidste skoleår.

Når det er sagt, så skal man også have in mente, at kun 2 af de 20 elever – i forhold til deres karakterer ved de afsluttende prøver i dansk – er nødt til at gå til supplerende optagelsesprøve til EUD, hvis de vil videre ad den vej.

Som tidligere nævnt kan denne evaluering ikke belyse eventuelle årsagsforklaringer til dette. Den bagvedliggende undervisnings form, indhold og omfang er på ingen måde belyst. Elevernes og lærernes oplevelser af og tanker om forløbet er heller ikke belyst.

I forbindelse med udgivelsen af *Ordblindetesten* er også udgivet et inspirationsmateriale, som henvender sig til forvaltning, skoleledelse, læsevejledere, lærere, forældre og elever. Måske kunne det være en ide at tage udgangspunkt i materialets anbefalinger, når den kommunale indsats skal (re)vurderes? Mange af anbefalinger er givet vis allerede ført ud i livet, andre er måske bevidst fravalgt – og nogle har måske ikke rigtig været inde i overvejelserne endnu. Dét kunne i hvert fald være et konstruktivt udgangspunkt for en drøftelse om vilkårene for kommunens elever i læse- og skrivevanskeligheder.

Måske kunne en fælleskommunal indsats med fokus på undervisning af elever i læse- og skrivevanskeligheder være en vej frem? Eleverne er der i hvert fald! I alle klasse, i alle timer. Nogen er i større vanskeligheder end andre. Men alle lærere har udfordringer med at få inddraget disse elever i klassens undervisning, så læsevanskelighederne ikke forsinker elevernes læring i fagene.

Referencer og relevante love og bekendtgørelser

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling: *Ordblind i grundskolen. Et inspirationsmateriale*, 2016. Materialet kan downloades fra www.emu.dk

Møller Susan og Lis Pøhler (2013): *Dansk på vej*, www.danskpaavej.dk

Pøhler, Lis (2013): *Dokumentation for elevernes udbytte af undervisningen i skoleåret 2012 – 2013*, www.nislevgaard.dk.

Pøhler, Lis (2014): *Evaluering af undervisningstilbud for elever i dyslektiske vanskeligheder, Tønder Kommune*, fremsendt til Børn- og Skoleudvalget august 2014.

Pøhler, Lis (2015): *Tilfredshedsundersøgelse, delrapport 2, Evaluering af undervisningstilbud for elever i dyslektiske vanskeligheder, Tønder Kommune*, fremsendt til Børn- og Skoleudvalget februar 2015.

Folkeskoleloven, LBK nr 747 af 20/06/2016

Bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, BEK nr. 693 af 20/06/2014

Bekendtgørelse om folkeskolens prøver, BEK nr 1824 af 16/12/2015

Bekendtgørelse om formål, kompetencemål og færdigheds- og vidensmål for folkeskolens fag og emner (Fælles Mål), BEK nr 663 af 18/05/2015

BILAG 1 – Elevernes karakterer i FP9, dansk maj/juni 2016

Elev-nummer	FP9 Læsning	FP9 Retskrivning	FP9 Skr. fremst.	FP9 Mdl. Dansk	Total	Gn.snit	Forlænget tid	CD-ORD
E1	00	00	02	7	9	2,3	1	1
E2	02	00	00	02	4	1,0	1	1
E3	02	00	02	4	8	2,0	1	1
E4	02	00	02	7	11	2,8	1	1
T1	4	02	02	4	12	3,0	1	
T2	02	02	4	02	10	2,5		1
T3	02	02	4	4	12	3,0	1	
T4	7	02	4	7	20	5,0		1
T5	7	02	4	7	20	5,0	1	
T6	02	02	4	02	10	2,5	1	
T7	4	4	4	4	16	4,0	1	
T8	7	02	4	02	15	3,8		1
T9	02	00	02	02	6	1,5		1
T10	02	02	4	4	12	3,0	1	
T11	02	2	4	02	10	2,5	1	
T12	4	4	02	7	17	4,3	1	
T13	10	02	4	4	20	5,0	1	
T14	4	7	02	7	20	5,0	1	
T15	02	4	02	02	10	2,5	1	
T16	4	02	4	02	12	3,0	1	
Total alle	71	41	60	82				
Gn.snit alle	3,6	2,1	3,0	4,1				
Total E	6	0	6	20				
Gn.snit. E	1,5	0	1,5	5				
Total T	65	41	54	62				
Gn.snit T	4,1	2,6	3,4	3,9				

BILAG 2 – Resultater af højt-læsningsprøver, 2014-2016

Elevnummer	Lix	Læserigtighed - juni 2014	Læsehastighed - juni 2014	Læserigtighed - juni 2015	Læsehastighed - juni 2015	Læserigtighed - maj - 2016	Læsehastighed - maj - 2016
E1	7	81	25,2	93	37,0	89	31,2
E2	9	86	36,4	91	34,8	92	27,1
E3	22	87	19,2	94	19,9	96	17,6
E4	31	84	14,0	93	13,7	91	15,8
T1	36	94	20,7	95	19,3	97	17,4
T2	41	88	9,2	89	33,1	98	31,5
T3	41	89	30,0	94	19,2	96	16,7
T4	41	94	29,9	96	15,6	99	14,9
T5	41	94	13,7	96	12,2	100	12,2
T6	41	95	21,3	96	19,0	98	18,1
T7	41	95	16,7	97	14,8	97	13,0
T8	41	95	13,6	98	14,7	100	14,5
T9	41	96	15,7	94	14,5	98	14,9
T10	41	97	13,0	97	14,3	98	13,5
T11	41	97	15,2	98	15,0	100	16,0
T12	41	97	15,6	97	13,8	100	12,6
T13	41	97	13,7	100	14,0	99	17,6
T14	41	98	13,6	98	15,9	97	14,3
T15	41	98	15,6	98	15,9	99	17,6
T16	41	99	19,4	0,0	0,0	100	18,3

Lix-tallet er en teknisk beskrivelse af tekstens sværhedsgrad. Jo højere lixtal, jo sværere tekst.

Læserigtigheden er et udtryk for, hvor stor en procentdel af tekstens ord, eleven har højt-læst helt korrekt.

Læsehastigheden er målt i antal højt-læste ord/10 sek. Dette uanset om ordene er læst korrekt eller ej.

BILAG 3 – Resultater af stillelæsningsprøver, 2014-2016

Elev-nummer	Læste med støtte 2014	Læste med støtte 2015	Læste med støtte 2016	Læse-rigtighed 2014	Læse-rigtighed 2015	Læse-rigtighed 2016	Læse-hastighed 2014	Læse-hastighed 2015	Læse-hastighed 2016
E1	C	C	C	50	60	60			
E2	C	L	C	60	60	60			
E3	C	L	C	70	80	80			
E4	C	L	C	40	60	60			
T1				30	60	80	95,1	116,2	80,5
T2				30	50	40	130,8	209,2	174,3
T3				50	20	50	104,6	174,3	87,2
T4				20	90	80	174,3	130,8	209,2
T5				60	60	70	174,3	348,7	348,7
T6	L			50	40	40		261,5	174,3
T7	L			30	40	50		174,3	80,5
T8				90	90	90	149,4	116,2	174,3
T9	L	C		80	70	60			174,3
T10				30	80	70	174,3	149,4	87,2
T11				30	40	20	174,3	261,5	261,5
T12	L			50	70	40		116,2	174,3
T13	C			80	90	70		130,8	174,3
T14				50	40	40	130,8	209,2	209,2
T15	C			60	40	10		261,5	348,7
T16				40		40	95,1		61,5
Gen.snit				50	60	55,5	70,2	140,0	141,0

Eleven T16 deltog ikke i testrunden i 2015.

Læste med støtte

C = brugte CD-ORD til læsning af teksten

L =læreren læste teksten højt

Læserigtighed

Beregnet som den procentvise andel af korrekte besvarelser ud af 10 mulige.

Læsehastighed

Beregnet som antal læste ord/min.

BILAG 4

Oplæg til skriveopgaver, 2014-2016

Eleverne kunne vælge mellem disse tre oplæg. Hver skriveøvelse var berammet til 20 minutter.

Skriveoplæg /1

I dag kører det bare! Jeg er lynhurtig. Jeg smasher. Jeg når alle bolde. Mikkel er udspillet, han knokler som besat, og sveden driver af ham.

I den anden ende af hallen bliver der pludselig helt stille. Alle kigger på de to spillere, der netop er kommet ind. Jeg synes bestemt, jeg har set dem før. Jeg går tættere på. Glemmer alt om Mikkel. Det er Peter Gade og Camilla Martin! Hvad laver de mon her?

Vi vælger en bane lidt tættere på de to stjerner. Tænk nu hvis

Skriveoplæg /2

Cecilies fødselsdag er slut, og Sofie skal selv gå hjem. Det er ikke så rart. Sådant en kold januaraften er det altså mørkt. Sofie og Cecilie bor ikke så langt fra hinanden. Hen ad gaden, gennem kirkegården, over parkeringspladsen og ned af anden vej på højre hånd. Sofie har gået den tur mindst 1000 gange.

Kirkeklokken slår seks slag. Men det lyder forkert. Det er lige som om, at pausen mellem femte og sjette slag er alt for lang. Som om nogen prøver at stoppe tiden.

Sofie kan høre skridt, og hun kan høre en, der trækker vejret. Det lyder som om

Skriveoplæg /3

Jeg er begyndt at tvivle. Hvor bliver han dog af? Her sidder jeg og blomstrer som e anden idiot, med håret smart sat op, solbrillerne i panden, tasken over stoleryggen og godt i gang med at tygge sugerøret i smadder. Enhver kan se, at jeg er blevet brændt af! Hvor er det pinligt. Det står skrevet med store fede sorte bogstaver tværs hen over min nye hvide bluse!

De glør. Jeg kan mærke øjnene i nakken. Jeg vil ikke vende mig om. Den triumf skal de ikke have.

Tager spejlet op af tasken og "pudrer min næse". I spejlet ser jeg ham. Ikke ham jeg havde ventet at se. Et varmt smil og et lille vink i mit spejl. Han har gennemskuet mig!

Han rejser sig og går hen imod mig. Jeg vender mig om og får i farten væltet min cola. Jeg mærker, at ...

Optælling af elevers besvarelser

Elevnummer	2014			2015			2016		
	Antal ord	Antal sætninger	Antal ord pr. sætning (Gn)	Antal ord	Antal sætninger	Antal ord pr. sætning (Gn)	Antal ord	Antal sætninger	Antal ord pr. sætning (Gn)
E1	126	4	31,5	226	6	37,7	159	7	22,7
E2	108	7	15,4	81	3	27,0	73	2	36,5
E3	210	6	35,0	187	11	17,0	167	7	23,9
E4	95	8	11,9	55	1	55,0	95	5	19,0
T1				128	16	8,0	103	11	9,4
T2				116	6	19,3	406	11	36,9
T3				171	14	12,2	189	19	9,9
T4				271	15	18,1	222	8	27,8
T5	282	7	40,3	265	17	15,6	274	14	19,6
T6	39	4	9,8	365	18	20,3	337	20	16,9
T7				147	7	21,0	182	8	22,8
T8				121	7	17,3	266	19	14,0
T9				184	5	36,8	426	4	106,5
T10				415	5	83,0	128	1	128,0
T11	189	9	21,0	448	23	19,5			
T12	148	9	16,4	123	8	15,4	162	12	13,5
T13	81	4	20,3	215	4	53,8	202	19	10,6
T14	452	30	15,1	208	15	13,9	211	15	14,1
T15	277	9	30,8	354	37	9,6	134	14	9,6
T16	280	7	40,0				162	7	23,1
I alt	2287	104	22,0	4080	218	18,7	3898	203	19,2
Gennemsnit	191	8,7	22,0	215	11,5	18,7	205	10,7	19,2
Gns. E-elever	134,8	6,3	23,5	137,3	5,3	34,2	123,5	5,3	25,5
Gns. T-elever	218,5	9,9	24,2	235,4	13,1	24,2	226,9	12,1	30,8

Hvis skriveøvelse ikke er modtaget for eleven, er feltet tomt.

BILAG 5 – Resultater spørgeskemaer om elevernes selv vurdering, 2014-2016

Dansk, Matematik og Engelsk

Elev nr.	2014											2016											Gen.snit Tønder	Gen.snit. Efterskole
	Da/disk.	Da /lytte	Da/ læse	Da /skrive	Mat/færdig	Mat/prob.	Mat/anvend.	Eng/tale	Eng /lytte	Eng /læse	Eng /skrive	Da/disk.	Da /lytte	Da/ læse	Da /skrive	Mat/færdig	Mat/prob.	Mat/anvend.	Eng/tale	Eng /lytte	Eng /læse	Eng /skrive		
E1	2	5	2	3	3	3	5	3	5	2	2	4	5	3	3	4	4	4	2	3	2	2	2	
E2	4	4	2	3	3	3	3	2	2	2	2	4	4	2	2	5	4	5	2	2	2	2	2	
E3	4	4	3	3	3	3	4	2	2	2	2	4	4	3	4	3	3	3	3	3	2	2	2	
E4	4	5	4	3	5	4	5	2	3	2	2	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	
T1	3	4	4	3	4	4	4	3	3	4		4	4	4	3	4	4	4	3	3	3	3	4	
T2												3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	3	
T3	4	4	3	4	4	3	5	3	4	3	3	4	4	4	4								3	
T4	1	4	3	3	3	4	1	2	2	2	2	5	4	3	3	2	3	4	2	3	2	2	2	
T5	4	4	4	4	4	5	5	3	5	5	5	4	5	5	4	4	4	4	5	5	5	5	4	
T6	4	4	3	3	4	4	4	2	3	2	3	4	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	
T7	4	4	4	4	5	5	5	3	3	4	4	4	4	4	5	5	5	5	3	3	3	3	4	
T8												4	4	4	3	4	4	4	3	3	3	3	3	
T9												4	4	3	2	3	3	4	4	4	3	3	3	
T10	5	3	5	2	2	3	2	3	5	5	5	5	5	5	5	4	4	3	5	5	5	5	5	
T11	3	4	3	3	2	2	2	3	4	3	3	4	4	4	4	3	3	4	3	4	4	4	4	
T12	4	5	5	4	3	3	4	5	5	5	5	3	4	4	3	2	2	3	5	5	5	5	5	
T13	3	4	3	3	4	4	3	4	4	3	2	4	3	4	3	4	4	4	5	4	4	4	3	
T14	4	4	3	3	4	4	4	3	3	3	3	1	4	4		5	5	5	2	2	2	2	3	
T15	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	
T16	1	4	3	4	2	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4	4	4	4	4	4	
Gen.snit Tønder	3,5	4,1	3,6	3,4	3,5	3,7	3,5	3,2	3,8	3,6	3,2	3,8	4,0	3,9	3,4	3,7	3,7	4,0	3,6	3,7	3,6	3,6	3,6	
Gen.snit. Efterskole	3,5	4,5	2,8	3,0	3,5	3,3	4,3	2,3	3,0	2,0	2,0	4,0	4,3	3,0	3,3	4,0	3,8	4,0	2,5	2,8	2,3	2,3	2,3	

Øvrige fag og fagområder

Elev -nr.	2014											2016											
	Fysik/forsøg	Fysik /teori	Boldspil	Atletik	Rytmik	Redskabs gym	Biologi	Geografi	Historie	Kristendom	Samf.fag	Fysik/forsøg	Fysik /teori	Boldspil	Atletik	Rytmik	Redskabs gym	Biologi	Geografi	Historie	Kristendom	Samf.fag	
E1	3	5	5	4	5	4	4	3	3	1	1	4	5	5	5	5	5	5	4	1	1	1	1
E2	4	4	4	4	1	4	3	2	2	1	1	3	5	5	4	3	3	4	2	1	1	1	1
E3	4	4	4	4	1	1	4	4	4	4	1	4	4	4	4	4	2	4	4	1	1	1	1
E4	4	4	5	4	4	4	4	4	4	4	1	4	4	5	5	5	5	4	4	1	1	4	4
T1	2	4	4	4	4	4	4	4	4		4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
T2												3	4	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4
T3	4	5	5	1	4	1	4	4	5	1	1		4	4	4	4	4	4					4
T4	3	5	4	5	5	5	4	4	5	1	1	4	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	5
T5	5	3	3	5	5	4	4	4	4	1	4	4	5	5	5	3	4	5	4	4	4	4	4
T6	4	4	3	3	3	3	4	4	3	1	1	4	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	41
T7	5	5	4	4	4	4	5	5	4	4	1	5	5	5	4	4	4	5	5	4	4	4	4
T8												3	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5
T9												2	4	2	2	2	2	3	3	4	4	4	4
T10	5	2	4	3	2	2	3	4	4	4	5	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5
T11	3	4	4	3	3	3	3	3	3			4	4	4	3	3	3	4	4	4	4	4	4
T12	5	4	5	5	5	5	4	3	5	1	1	5	5	5	5	5	5	5	4	3	3	3	3
T13	4	4	4	4		4	4	4	4	1	1	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
T14	4	4	5	5	4	5	4	4	4	1	1	4	4	5	5	4	5	4	4	5	4	4	4
T15	3	5	5	5	5	5	4	4	4	1	1	3	4	4	4	4	1	4	4	4	4	4	4
T16	3	4	5	4	4	5	3	3	4	4	1	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4
Gen.snit Tønder	3,8	4,1	4,2	3,9	3,7	3,8	3,8	3,8	4,1	1,5	1,7	3,8	4,5	4,8	4,5	4,3	3,8	4,3	3,5	1,0	1,0	1,8	1,8
Gen.snit. Efterskole	3,8	4,3	4,5	4,0	2,8	3,3	3,8	3,3	3,3	2,5	1,0	3,8	4,5	4,8	4,5	4,3	3,8	4,3	3,5	1,0	1,0	1,8	1,8

Kendskab til hjælpemidler

Elev-nr.	2014					2016				
	cd/bånd/digitale tekster	Adgang for Alle	Oplæsningsprogram	Staveprogram	Skrivestøtte	cd/bånd/digitale tekster	Adgang for Alle	Oplæsningsprogram	Staveprogram	Skrivestøtte
E1	3	5	5	4	5	4	5	5	5	5
E2	4	4	4	4	1	3	5	5	4	3
E3	4	4	4	4	1	4	4	4	4	4
E4	4	4	5	4	4	4	4	5	5	5
T1	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4
T2						3	4	5	5	5
T3	4	5	5	1	4		4	4	4	4
T4	3	5	4	5	5	4	5	5	5	5
T5	5	3	3	5	5	4	5	5	5	3
T6	4	4	3	3	3	4	5	4	4	4
T7	5	5	4	4	4	5	5	5	4	4
T8						3	5	5	5	5
T9						2	4	2	2	2
T10	5	2	4	3	2	4	5	5	5	4
T11	3	4	4	3	3	4	4	4	3	3
T12	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5
T13	4	4	4	4		3	4	4	4	4
T14	4	4	5	5	4	4	4	5	5	4
T15	3	5	5	5	5	3	4	4	4	4
T16	3	4	5	4	4	3	4	4	4	4
Gen.snit Tønder	3,8	4,1	4,2	3,9	3,7	3,4	4,4	4,4	4,3	4,0
Gen.snit: Efterskole	3,8	4,3	4,5	4,0	2,8	3,8	4,5	4,8	4,5	4,3